

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal : Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Megnyitó beszéd

a debreczeni Kántusnak a sárospataki Kórus
közreműködésével rendezett hangversenyén.

Tartotta : Dr. Szentpéteri Kun Béla a debreczeni Kántus
felügyelő tanára.

A szeretők ellenkeznek, — tartja a régi közmondás és ez magyarázza meg, hogy a sárospataki és debreczeni diákok egymással gyakorta évődnek. Ez az évődés sohasem alapult komoly ellentétben, hiszen az egyenlő műveltségű, egyforma szervezetű, azonos szellemű két diáksereg közt, ha volt is valami különbség, csak olyan apróság lehetett, amilyenről egy kis tévedéssel Jókai beszél, hogy ugyanis az egyik pikónak, a másik brugónak nevezte a konviktusi kenyeret.

Az avatatlanok a baráti zsörtölődést sokszor ellenségeskedésnek gondolták. Pedig hogyan is lehetne szerető szívek vidám kötődésénél egyéb Pallas eme két táborának apró súrlódása, mikor a kettő valójában csak egyet teszen. Hiszen nincs tán az egész földön, de Magyarországon semmikép sincs még egy Alma Mater, melyhez gyermekei olyan egész életen át tartó hűséggel ragaszkodnának, mint a sárospataki, meg a debreczeni kollégiumokhoz. Viszont nincs tán a világon, de Magyarországon bizonyára nincsen két olyan iskola, amelynek annyira szellemi közösségben, testvéri érzésben, benső szeretetben lehetne és kellene egybeformni, mint a sárospataki és debreczeni ősi főiskoláknak. Az egylelkű két anyának gyermekei is csak egyézésük lehetnek.

Nincs is arra szükség, hogy az egység és barátság ígét hirdessük. A sárospataki és debreczeni kollégiumok akaratlanul is örökre egyek a magyar kultúra értéktárában. Történetük szorosan kapcsolódik egymásba. Mindakettőt a reformáció hozta életre és ezzel meg van mondva az is, hogy mindakettő súlyosan szenvedte hosszú időközön át a magyarság sok nyomorúságát, kívülről elhagyott, belülről megtépett, felülről üldözött voltát, — a sárospataki még inkább, mint a debreczeni — és mindakettő hűséges és önfeláldozó maradt, mint a Lear király Cordeliája. A magyar hazaszeretnek, a magyar nemzeti öntudatnak fellegetvára volt mind-

akettő, a kevés számú derűs napon épűgy, mint a ködös éjszakák sokaságában. Világított mindegyik a tudomány messze ragyogó fényével és azzal meglátta a magyar nemzeti lét siralmas mélységeiben a tehetségeket, akiket felnevelt díszére és boldogítására a szegény s hozzájuk sokszor szigorú édes anyának, a magyar hazának.

Nem voltak ők versenytársak soha, féltékenység közöttük nem támadhatott, hiszen nem a maguk dicsőségét, hanem a közös eszményképnek, a magyar nemzeti nagyságnak és felvilágosodottságnak virágzását akarták szolgálni minden lélekzetvételükkel. Nem voltak versenytársak, mert tisztán látniok kellett sorsuk rózsátlan közösségét. Arról a rövid együttműködésről, amelyben a hajlékából kivetett sárospataki kollégium Debreczenbe költözésekor harmadfél száz év előtt éltek, nem lehetett elfelejtkezni, mert adatott nem egyszer alkalom abban találni vígasztalást, hogy hasonló szomorú körülmények között Sárospatakot Debreczen, viszont Debreczent Sárospatak fájó szeretettel ölelné keblére. Nem is lehetek versenytársak, mert nem apró mécsesek valának, melyek közül egyik, vagy másik lehet kellemesebb, hanem hatalmas fényező, amelyeknek ragyogását, a nap világával versenyzőt, nem lehet felülmúlni. Kazinczyt és Csokonait, Tompát és Arany Jánost, Kossuth Lajost és Tisza Istvánt nevelték Magyarországnak, nem kellett hát azon versenyezniök, hogy melyikőjük termelése különb a másikénál, mert mindkettőjük a legkülönb volt az egész hazában.

Ha tudósok olykor torzsalkodtak is, — óh, a tudósok szeretnek vitázni —, az egység fonala el nem szakadhatott. Debreczen Sárospatakot, Sárospatak Debreczent mindig megbecsülte s hogy is ne becsülte volna, mikor egyik a másiknak mintaképe volt a tudományban, a közös egyház hű szolgálataiban, a lángoló magyarságban, az áldozatos hazaszeretben. Egyik a másiknak adott tudós tanárokat, jeles papokat, püspököket, az egyházi és polgári kormányzásban kimagasló férfiakat, a magyar nemzet büszkeségeit. Csak az élők között is egész sorát említhetném a legkiválóbb jeleseknek, akiket nekünk, a Tiszántúlnak, Sárospatak nevelt s viszont akiket, a mi fiainkat a Tiszáninnen állított vezéri polcra.

A két ősi kollégium ifjúságának — bár olykor évődő, de mindig szeretetteljes barátkozását méltó okunk van hát örömmel szemlélni. Ettől az örömtől is megtelnék a két szemünk könnyel, látva az ifjú kezek egybefonódását, hallva az ifjú szívek egybedobbanását, — most meg amúgy is könnyes a szemünk. Szegény kis Magyarország minden jó fiának össze kell most ölekezni, még ha nem fűzi is egybe a gondolat- és érzésvilágnak annyi közösége, mint a sárospataki és debreczeni diákokat. Szegény kis Magyarország minden gyermekében megmozdul most a szív, ha boldognak, vidámnak, barátkozónak látja a szegény, lerongyolt, szenvedő magyar ifjúságot, amely az élet terhét oly korán kezdte viselni s amely már alig fogja ismerni a sárospataki és debreczeni diákokat egymástól elválasztó egyetlen képzelt különbséget is, mivelhogy maholnap immár még pikóra, vagy brugóra sem telik.

Megmozdul az én öregedő szívem is és visszaálmodva a három évtized előtti debreczeni diákéletet, a Maróthy professzor alapította Kántushoz tartozás szép idejét, — testvéri szeretettel köszönti a sárospataki híres Kórus tagjaiban a legközelebbi atyafiákat és hálás köszönetet mond a tisztelt közönségnek, amiért e kedves vendégbaráti ünnepen velünk örülni megjelent.

Iskola

A sárospataki Kórus Debreczenben.

Tavaly áldozó csütörtökön a debreczeni Kántus volt Sárospatakon s akkor a testvéri találkozás alkalmából megállapodás történt abban, hogy ez a két főiskola, vagy legalább is annak két dalos csapata évről-évre kölcsönösen meglátogatja egymást. A tavalyi látogatás viszonzása volt tehát most áldozó csütörtökön sárospataki testvéreink Debreczenbe jövelele.

Megérkezés.

Május 24-én kedden déli 12 óra 36 perckor futott be a debreczeni állomásra a vonat, amelyen már messziről láttuk a Kórus zászlaját s a viszontlátás örömetől sugárzó tekinteteket. *Dr. Rácz Lajos* kollégiumi igazgató, *Elekes Imre* főgimn. tanár és *H. Bathó János* kollégiumi ének- és zenetanár kíséretében leszállott az ötven tagú társaság, akiket a pályaudvaron a nagyszámú debreczeni ifjúság élén *Zámbory Sándor* debreczeni szenior üdvözölt s amely üdvözlésre *Urbán József* kórus-elnök válaszolt. Nagy sajnálattal vettük tudomásul, hogy *Dr. Buza László* jogtanár nem jöhetett el.

Az állomástól zászló alatt jöttünk be a kollégium tisztos homlokzata elé, honnan kevés ismerkedés után a kollégium első udvarára vonulva, *Dr. Erdős Károly* lelkészkepzőintézeti igazgató mutatta be a debreczeni Alma Matert történelmi visszapillantással.

Két óraker volt a ántus Káltal a tápintézet helyiségében adott közebéd, melynek kellemes hangulatát az szakította meg, hogy három óraker kinek-kinek lakására kellett mennie. A vendégek ugyanis kivétel nélkül mindnyájan Debreczen város társadalmának vendégszerető családainál voltak elszállásolva.

Ünnepélyes fogadtatás.

Az ünnepélyes fogadtatás délután 4 óraker volt a kollégium oratoriumában, amikor kollégiumi tanárok és tanulók jelenlétével elénekeltük a Hymnuszt. Ezután jött

Karai Sándor kollégiumi igazgató üdvözlő beszéde a sárospataki kollégium tanáraihoz és Kórusához:

Egy elég hosszas és súlyos lélegzőszervi betegségből gyógyulófélben lévén, magam érzem legjobban, hogy mennyire nem vagyok alkalmas állapotban arra, hogy a nyilvánosság előtt beszédet mondjak. De egyfelől, mint a kollégium igazgatója, hivatalos tiszteből kifolyólag, másfelől mint kalvinista magyar ember, egyéni érzésemmel fogva, nem mondhatok le annak a kedves kötelességnek a teljesítéséről, hogy a sárospataki főiskola látogatása alkalmával a főiskola nagyérdemű igazgatóját, jeles tanárait és nagyreményű kedves ifjúságát, ha csak egy pár szóval is, személyesen ne üdvözöljem.

Ha mai napság egymástól távol élő magyar emberek találkoznak, a közös gondolat és a közös érzés, amely lelkökben felébred, bizonyára nemzetünk tragédiajának keserves gondolata és siralmas érzése. Erre gondolok és ezt érzem én is, amikor titeket látlak, kedves pataki testvéreim. Mivé lett a természettől remekbe alkotott gyönyörű országunk, a fenyesekke lvadregényes Kárpátok koszorúzza aranykalásszal ékes rónaság? Patak, Debreczen, Szeged és maga Budapest is határszéli városokká váltak; a határon túl pedig országunk és népünk kétharmadrésze a fenyesekkel vadregényes és kincsekben gazdag kárpátokkal és három millió színmagyar testvérünkkel együtt alacsony műveltségű népek rabigáját nyögi.

A siralomnak ebben a völgyében csak a nemzet belső békéjébe, céltudatos munkásságába és okos egyetértésébe vethetnők reménységünk horgonyát; de mintha nemcsak határaink és javaink, hanem lelki életünk fölött is a trianoni hatalmak rendelkeztek volna, területi integritásunk mellett elveszett nemzetünk lelki integritása, lelki egysége is; hiszen soha annyi és oly mély ellentét: osztály-, felekezeti-, faji- és pártpolitikai ellentét nem dült még e sokat próbált nemzet kebelében, mint ma, amikor mindenki az ország újraépítéséről és a nemzet újjászületéséről beszél s e mellett a gazdasági és erkölcsi romlás lejtőjén egészen természetesen, rohamosan esünk lefelé.

Mibe vessük hát reménységünket, ha ebbe a korcs nemzedékbe, amely az országot erre a sorsra juttatta, nem vethetjük? Mert a reményről

nem szabad lemondanunk soha, semmi körülmények között, hiszen ezzel magunk pecsételnék meg nemzetünk halálos ítéletét.

Csak az iskolába és ennek romlatlan lelkü ifjúságába vethetjük. A magyar iskola mindig otthona volt a legnemesebb ideálok, a particuláris érdekeken felülemelkedő egyetemes nemzeti és általános emberi érdekek kultuszának, különösen az volt a kálvinista iskola, amely a nemzeti és a humánus szellemet még az evangéliumi szellem idealizmusával is erősítette. Hiszem, hogy az iskolát még ma sem fertőzték meg közéletünk betegségeinek: az önzésnek, a visszavonásnak, a gyűlöletnek miazmái, hiszem, hogy ifjúságunk lelkében tisztán és erősen él egy szebb és jobb nemzeti élet szükségességének érzete, a nemzet lelki egysége helyreállításának vágya és törekvése.

Íme, a mai sivár közéleti viszonyok között micsoda vigasztaló és szebb jövővel biztató bizonyossága ennek az a frigy, amelyet a két főiskola ifjúsága kötött egymással, megállapodván, hogy évenként felváltva, meglátogatják egymást, hogy egymás hagyományait, egymás gondolkodását, érzését és törekvéseit megismerve, kölcsönösen okulást és lelkesedést vegyenek egymástól, erősítsék a testvéri összetartozás érzését és ezzel is gyarapítsák a nemzet erőforrásait. Az ifjúság így valószínűleg követendő példát nyújt a társadalomnak; sőt amidőn a társadalommal közvetlen érintkezésbe lép és lelkének százados hagyományként megőrzött idealizmusát dalban és szavaltatban átárasztja a közönség lelkébe, még tényleges nevelőjévé is válik a társadalomnak.

Megszokott panasz az iskola ellen, hogy nem alkalmazkodik eléggé az élet követelményeire. Én azt hiszem, hogy az élet csak nyerne jóságban és szépségben, ha valamivel ő is többet tanulna az iskolától.

Őszinte tisztelettel és meleg szeretettel köszöntöm a mi kedves vendégeinket. Isten hozta nálunk valamennyiüket!

Nagy tetszésnyilvánítás után *Dr. Átányi József* kir. főügyész lépett az emelvényre és a Debreczenben élő volt pataki diákok nevében köszöntötte a felejtetetlen Alma Mater mostani képviselőit. Kedves gondolat volt ugyanis az, hogy ha eljönnek a mai pataki diákok, akkor buzdításul, a kollégiumhoz való hűségben példaadókul hadd lássák meg azokat, akik egykor szintén ott tanultak a Bodrog-parti Athénében és ma kiváló férfiak a társadalomnak. E jeles férfiak nem gyűlhettek mind össze, de mégis ott láttuk *Dr. Olchváry Zoltán* ítélőtáblai elnököt, *Kazinczy Gábor*, *Pavletits Béla* kuriai bírakat, *Dr. Dóczy Imre* középiskolai felügyelőt, *Dr. Mitrovits Gyula* egyetemi tanárt, *S. Szabó József* főgimnáziumi igazgatót, *Dr. Debreczeni Barnát*, a Debreczeni Első Taka-rékpénztár ügyészét, *Dr. Tervej Tamás* ügyvédet, *Dr. Papp Ferenc* és *Dienes János* főgimnáziumi tanárokat és *Dr. Fekesházy Endre* pt. tanácsot.

E jelen voltak és a legalább is annyi meg nem jelenhetettek nevében és részéről hangzott el

Dr. Átányi József kir. főügyész beszéde:

Üdvözöljük mi is: a sárospataki főiskola egykori növendékei ennek a főiskolának küldötteit: a főiskola kitűnő igazgatóját, tanárait és a főiskolai Kórus tagjait.

A vendéglátás híre megdobbantotta a mi szívünket is, akik egykor ugyanannak a pataki Alma Maternek voltunk gyermekei; annak az Alma Maternek, aki testet öltött a Lorántffy Zsuzsánnában, a Pálóczi Horváth Máriákban.

Annak az Alma Maternek, akinek kebelén szívtuk magunkba a meg nem alkuvó hazafias érzést, nemzetünk nagyjainak kultuszát és a tiszta kálvinista szellemet.

Régen volt. Mintha egy újabb ezer év futott volna le azóta az idők végtelenjébe. Vagy csak azóta is, mikor 12 évvel ezelőtt az ősi kollégium falai között boldogan szorítottam kezét az egykori iskolatársakkal.

Mit mondjak még ezután?

Amit ma minden magyar beszél, ami után ma minden magyar sóhajt.

Hogy hova lett azóta az a szép, az a boldog Nagymagyarország? Melynek szépségéről, dicsőségéről annyit tanultunk, multjáról annyit regéltünk, jövőjéről annyit álmodoztunk ott az öreg kollégiumban!

Ámde viszont ki ne sejtene, ki ne tudná, hogy a nagy nemzeti tragédia után micsoda érzelmek feszítik a magyar ifjúság szívét?

Én is úgy látom, mint az előttem szolt illustris igazgatója a debreczeni kollégiumnak, hogy ezek az érzelmek vezérlik egymáshoz a kálvinista kemény, dacos magyarságnak ezt a két bevehetetlen várát: Debreczent és Patakot.

És mi, az öreg pataki diákok, boldogan látjuk ezt az ölekezést: előhírnökét minden kálvinista magyar egybeforrásának, azon a törékeny határon innen és túl és előhírnökét annak, amikor minden magyar a zajtalan, de szívós és kitartó hazafias munkában és áldozatban eggyé lesz.

És akkor lesz megint szép, boldog Nagymagyarország.

Ezzel a vággyal, ezzel a reménnyel, ezzel az imádsággal mondunk mi: az öreg diákok a pataki kollégium küldötteinek még egyszer Istenhozottat.

E kedves és melegségében mindenki szívét átható üdvözetek után *Zámbory Sándor* debreczeni szénior köszöntötte a várvavárt vendégeket és szívből kívánta, hogy debreczeni időzésük kellemes legyen.

Az üdvözetekre *Dr. Rácz Lajos* sárospataki kollégiumi igazgató válaszolt megilletődött hangon. Részletesen elmondotta alaposan átgondolt tartalmú beszédében, hogy nem ez az első alkalom, amikor Sárospatak és Debreczen találkozik. Amikor 1671-ben elűzték a rekatholizáció emberei a kollégiumot, annak tanárai és diákjai Debreczenben találtak legelőször otthonra, ahol is egy félévig tartotta és táplálta őket Debreczen polgársága.

A XVIII. század folyamán a legbarátságosabb viszony állott fenn a két iskola között. A diákok kölcsönösen meghívták a másik egyházkerület vezető embereit a maguk vizsgáira, amelyeken a püspökök s az egyházi élet más kitünőségei meg is jelentek. Emlékezetes, hogy Szilágyi Sámuel püspök egy ilyen vizsgálaton kitüntette az akkor még kis diák Kazinczy Ferencet, akinek ez volt első nyilvános sikere. Ugyancsak egy ilyen vizsgálaton halt meg 1799-ben Sárospatakon Hunyady Ferenc püspök, aki ott is temettetett el. Ezek az examenek beszélték meg a két iskola közös tantervét, amely abban a korban vezető helyen állott hazánkban. Ez a vizsgálatogató 1835-ig bezárólag tartott. A jó viszony továbbra sem szűnt meg. Az 50 es és 60-as években ennek a barátságának legerősebb képviselői Erdélyi János és Révész Imre voltak.

A theologiai és világnézeti viták után 1897. május 24-ike volt az a nap, amikor az egykori sárospataki diák, Kiss Áron püspök szorgalmazására a pataki kollégium tanárai és ifjúsága baráti látogatást tettek Debreczenben. Akik ezen résztvettek, köztük Dr. Rácz Lajos is, már mint tanár, sohasem felejtik el annak nagyszerűségét. Ezt a látogatást Debreczen 1899. május 27—28. napjain viszonzta Sárospatakon kellemes és emlékezetes hatásokkal.

Aztán újra megszűnt a szorosabb és személyes kapcsolódás eladdig, míg tavaly a Kórus hívására a Kántus el nem ment. Tavaly áldozó csütörtökön, május 5-én volt az első testvéri ölekezés mindkét ifjúság közreműködésével. És ez folytatódik most Debreczenben. E kölcsönös látogatás erkölcsi kötelekkel kapcsolja egybe a két kollégiumot, s annak ifjúságát és ezek által a reformátusságot és magyarságot.

Két vezércsillag vezette — úgymond — a pataki Kórust, mikor Debreczenbe elindultak: Méliusz és Csokonai. Jöttek Debreczenbe, hogy itt erősebb és öntudatosabb kálvinistákká legyenek, s a költészet és dal hullámaiban megfürödve, hazafias érzésökben izmosodjanak.

A sárospataki rektor nagyhatású szavait *Urbán József* kórus-elnök pótolta meg az ifjúság részéről a szíves fogadtatás megköszönésével. A jelenvoltak emelkedett hangulatban a Szózat eléneklése után távoztak.

Csokonai szobránál.

Az oratoriumból a Kórus és Kántus a Csokonai szobrához vonult, ahol *Elekes Imre* sárospataki főgimnáziumi tanár mondott értékes beszédet, amelyben vázolta Csokonainak Sárospatakhoz való viszonyát, s kiemelte annak jelentőségét, hogy e kiváló lángelme miképpen kapcsolja egybe Debreczent és Patakot. *Rácz Évike* úrleány a Sárospatakról hozott koszorú átnyújtásával, a Kórus Csokonai egyik dalának eléneklésével áldozott a nagy költő szellemének.

A nagykönyvtárban.

A délután hátralevő részét a kollégiumi anyakönyvtár megtekintése töltötte be. *Dr. Varga*

Zsigmond egyetemi tanár, könyvtárigazgató a lényegesebb adatok megemlézése után bemutatta a nagyértékű gyűjtemény kiválóbbjait. A vendéglátó ifjúság tagjaira mély hatást gyakorolt ez a hatalmas, gazdag és monumentális könyvtár.

A sárospataki vendéglátó gazdáinknál vacsoráltak és este színházban voltak.

Áldozó csütörtökön.

Ünnepi hangulatban gyülekeztek egybe 25-én délelőtt 10 órára a Nagytemplomba mindazok, akik a tegnapi események hatása alatt részt kívántak venni a diákság örömeiben az ünnep áhitatával.

A gyülekezeti közének végeztével, a bibliolvasás után, a Kórus énekelt megható buzgósággal, majd *Dr. Erdős Károly* predikált Ap. Csel. 111. alapján a szentírás igazságai szerint erős hittel és meggyőző bizonyossággal a Jézus mennybemene-teléről, annak áldásairól és Jézus visszatérésével kapcsolatban, az ítéletről.

A záróimádság és áldás után a Kórus szép éneke s a gyülekezet buzgó dicséretmondása rekesztette be a nagy számmal egybesereglett hívek templomi ünneplését.

A gályarabok oszlopánál.

Nem mulaszthatták el a Kórus tagjai, hogy ki ne fejezzék hálájukat a gályarab lelkészek és tanítók iránt, kiknek hitbeli szilárdsága nemcsak lelkesítő, hanem elkötelező példa. A hála és hódolat szavait *Dr. Rácz Lajos* mondta, végigtekintvén a hithősök kínos történetén. A tanulságos beszéd után a két énekkar tagjai együttesen énekelték el az „Erős várunk“ kezdetű éneket.

Theologus konferencia.

Szűk körű, de bensőséges volt áldozó csütörtök délutánján az a theologus konferencia, amely közének és *Ury Ferenc* debreczeni 4. th. imádsága után kezdődött s *Vincze Károly* sárospataki 4. th. imádságával és közénekkel végződött. A konferencia egyik tárgya volt az épen Debreczenben időző *R. H. Legate* hatásos és eszméltető beszéde Jézus személyiségéről, a másik *Benke József* sárospataki 4. th. előadása „A diákszövetség viszonya a theologushoz“ címmel, amely kevés eszmecesterét váltott ki, mivel az előadó alaposágával és tiszta látásával kimerítette és megvilágosította témáját.

Hangverseny.

Este fél 9 után néhány perccel kezdődött az „Arany Bika“-szálloda dísztermét teljesen megtöltő hallgatóság előtt az az emlékezetes hangverseny és táncmulatság, amelynek egyes számait nem részletezzük, pedig megérdemelnék. *Dr. Sz. Kun Béla* megnyitó beszédét lapunk mai számában vezető helyen adjuk. Hatásosak, hangulatosak és teljes elismerésre méltók voltak a Kórus számai, *H. Bathó János* tanár mesteri vezetésével és *H. Bathó Lenke* zenetanárnő precíz kíséretével élvezetes volt *Kerekes György Imre* konferálása, nagy sikerű *Varga Ferenc* énekszólója, művészi *Páricsy Pál* hegedűjátéka, dicséretre méltó *Peleskey Sándor* debreczeni és *Kocsis Sándor* sáros-

pataki theologusok szavalata és szépen kidolgozott, színes a *Kántus* két éneke *Mácsai Sándor* tanár szakszerű vezetése mellett. A táncmulatság reggelig tartott.

Búcsúvétel.

26-án, pénteken a sárospataki diákok kisebb csoportokban megtekintették Debreczen nevezeteseit; délben 12 órára pedig mindnyájan egybeültek a debreczeni *Kántus* tagokkal a kollégiumi konviktusban búcsú ebédre. Az ebéd kellemes hangulatban telt el. Ékes szavakban köszönte meg *Elek Imre* tanár a debreczeni szíves vendéglátást, *Dr. Erdős Károly* viszont a patakiaknak sok törődéssel járó látogatását. Vége nem lett volna az évődő pohárköszöntőknek, ha a vonat indulásának ideje nem intett volna a búcsúra. Még egy búcsúdallal s indul a diáksereg zászlóval.

Az állomáson vagonba ülnek, amelynek ablakaiból vidám diákajkak zengik s alólról hasonlók viszonozzák a reménységet, bizodalmat, erőt zengő dalokat. Az utasok megállanak s az élet viharékéjétől felszántott redők a szebb jövő tünde képétől mosolyra igazodnak. Senki sem inti le a vasúti szabályzattal talán nem teljesen egyező csoportosulást, mert mindenki látja, hogy itt a szívek buzognak és ölelkeznek a fegyelmezett lélek szárnyai alatt.

És míg a közönség áll, a vonat indul s pár pillanat múlva a fehér kendő integetése, a zászló lobogása eltűnik.

„A test elment, ám a lélek ellenkezik és folyton visszefut: miként a zászló selyem lobogója, visszaleng.”

Közelet

Új csapásokon — a központosítás felé.

3. Református vallású tökepénzesek, takarékpénztárak s bankok református vallású részvényesei egyházi adójában a közkereseti társaságok, intézmények fizetnék a töke-kamatadó és évi osztalék 5%-át, a református bank, intézeti tisztviselők fizetése után kirótt állami egyenes adónak pedig, ha ezt a tisztviselő helyett az intézet fizeti, 10%-át.

4. A házbirtok a házadó, házosztály és házbéradó 25%-át.

5. Polgári és egyházi, állami és magántisztviselők, vasúti tisztviselők és segédszemélyzet, pénzügyőrség, rendőrség, posta-távíró és telefontelefonnal alkalmazottak, a honvédség állandó havi vagy évi díjjal ellátottjai fizetik állami egyenes adójuk 10%-át.

6. Az I. oszt. kereseti adót fizetők és általában mindazok, kiknek forgalmi adójuk nincs és sem házuk, sem földjük, fizetnének 20 koronát, mint személyi adót. De ezt a 20 K adót rajtuk kívül fizetné minden családfő és rendes keresettel bíró önjogi személy (tanító, tanítónő, tanár, tanárnő, köz- és magánhivatalnok) is. Magános vagyontalan özvegyek ezt nem fizetnék.

Az adóztatásból eredő és várható jövedelmekhez járulna földjeink jövedelme. Vagyonunk és szükségletünk felsorolásából kitűnt már, hogy minden egyházi tisztviselőnk fizetési osztályokba, s ezeken belül pedig, a szolgálat ideje szerint, fokozatokba osztatnak a 46—1916. sz. konventi határozat szellemében. Ez aztán megszüntet minden földhasznélvezetet, valamint járandóságot, munkáltatást, szabadlakást stb.

Ezzel a kúnhegyesi országos egyházi értekezlet (1921 aug.) abbeli óhajának is elég tétetnék, hogy: „A lelkészi állások javadalmi között fennálló káros és szélsőséges különbségek szüntettessenek meg, gazdag gyülekezetek feleslegéből rendszeresen beszolgáltatandó járulékokkal.” De megszünnék az is, amit ugyanannak az értekezletnek a memorandum, mint bajt a zsinat figyelmébe ajánl, hogy míg: „Egyik gyülekezet nyomorog, a másik bővelkedik, az egyház egyik tisztviselője jólétben él, sok más pedig az anyagiakban nélkülözi a megélhetés elemi feltételeit.” S ezt a memorandumot az ország különböző részeiből 131-en írván alá, közökhajt is fejez ki. De megszüntetné a rég húzódó, s mind élesebbé váló díjlevél csatákat; meg azt, hogy egy halasi lelkészi állásért még sok érdemű parochusa életében meginduljon a harc, s holta után e harc olyan fegyverekkel folytattassék, amelyenkről a „Kálvinista Szemle” (1922) tudósít. S megszünnék az, hogy pl. a nyírtassi lelkészi javadalom lakás, kert, 60 kat. hold föld, terményben fizetett párbér, fapénz, pénzfizetés, szántásdíj, stóladíj után, a 8. tétel 830 K 06 fillér kongruával zárja be a sort 789 lélekből álló gyülekezetben, s 386 házból álló faluban; a törökszentmiklósi gyülekezetben pedig 2040 K pénzfizetés és 28 kis hold föld, stóla és lakás; a debreczeni Arpád-téri lelkészi állásnak pedig 4800 K kezdő pénzfizetés, lakás, 11 kat. hold szántóföld és 8·5 m³ tűzifa, a többi debreczeni papnak is 80,000 K, 11 kat. hold föld, lakás, fa, víz és stóla legyen a javadalma. (Debr. Prot. Lap 1922. évi 2., 5., 8., 11. sz.) S nem eshetnék meg az, hogy 539 református lélek-lakta somogy megyei kis községet nem hagy ott külföldi iskolákat is járt, s theol. tanári tisztre hivatott ifjú lelkésze az anyagi megélhetés miatt (*Hit és Élet*, 1922.). Elejét vehetné ez továbbá a lelkészválasztásokból eredő kínos pereknek, a lelkészválasztási törvényt is könnyebben meg tudnók csinálni így, mint különben, még a *a vocatio penes plebem* elvnek megóvása mellett is.

A földeket az egyház egyeteme fogná hasznosítani akként, hogy házi kezelésbe venné őket, s a 14 holdnál nagyobb ingatlanokon bel- és külterjes gazdálkodást folytatna. Még pedig:

a) 14 holdon alul a földek részművelésbe, vagy terményért haszonbérbe adatnának;

b) a városokhoz és falvakhoz közel eső, kisebb, kertészkedésre alkalmas földek vagy kertté alakíttatnának a növendékek gyakorlati oktatására, vagy minta-veteménnyest létesítenének rajtuk a tanító, tanár ösztönzésére haszonrészesedéssel, amikor a tiszta haszon $\frac{1}{2}$ -e vagy $\frac{1}{3}$ -a az övé lenne; vagy pedig nyilvános árlejtésen haszonbérbe adat-

nának az egyházmegyei gazdasági tanácsos jelenlétében;

c) $1\frac{1}{2}$ —1— $1\frac{1}{2}$ —2 telek földön tanyaszerű gazdálkodás folytattatnék állandóan ott lakó majorossal (béres gazdával), s más szegődményes alkalmazottal. Ezek századrésnyi részesedésben is volnának talán (?) részesítendőek;

d) 2 teleknél nagyobb földön már botos ispán vezetné a gazdálkodást;

e) 300 holdon felül szakiskolát végzett gazdaságot;

f) 1000 holdon felül, a föld minősége szerint, üzemszerű gazdálkodás folytattatnék: gabona, cukorrépa termesztés, állattenyésztés, hizlalás, igás és faj állatok tenyésztése a többi gazdaság számára is;

g) szőlőbirtoknál állandó alkalmazott vezetné és vezetné a munkákat;

h) hol telepítésre alkalmas a talaj, egyházi földön ilyen új telepek is létesítendőek volnának.

Felügyelnének, mint a maguk vagyonára, a presbiteriumoknak e célra választott tagjai, akik minden vasárnap jelentést kapnának a gazdaságokból, s tanácsal látnák el a majorost vagy vincellért. Ugyanők tanácsolhatnának az egyházmegyei gazdasági tanácsosnak, s nagyobb bajt megelőzendő, a presbiteriumoknak utólagos bejelentése mellett az egyházmegyei tanácsost sürgős intézkedésre is kérhetnék. Telefon- és postaköltségeket megtérítené az egyetemes egyház pénztára.

Főiskolai és középiskolai tanulók, kik vállalkoznának, nyáron cséplésnél, részelésnél, a termények mázsálásánál, a városba vagy faluba szállításánál, s ha azok a kereskedelemnek adatnak át, az átadásnál segédkezhetnének, s ellenértékül iskolai költségeik apasztathatnának, vagy el is engedtetnének, vagy pedig alumneumban ellátásuk díja mérsékeltetnék vagy el is engedtetnék. Ezeken a házi kezelésbe vett birtokokon és tanyákon helyezni el szegényházba utalás helyett azokat a vagyontalan férfiakat és nőket, kik még képesek apró s könnyebb dolgok végzésére (pl. liba, pulyka, malac, bárány vagy lábas jószágok pásztorolására, gyomlálásra kertben, vagy magvak tisztogatására, disznóetetésre, hizlalásnál segédkezésre stb. . .) Konvenciójukból élelmezné őket a majoros vagy más élelmezési alkalmazott. Ruházatukról az egyházközség gazdasági tanácsa gondoskodnék, de fizetni az egyetemes egyház pénztára fizetné.

Dr. Nagy István.

(Folytatjuk.)

Irodalmi szemle

Tiszteletes bácsi meséskönyve. Írta Tóth János református lelkész. A rajzokat készítette Oláh István rajztanár. Debreczen, 1921. Kiadja a „Méliusz” könyvkereskedés és könyvkiadóhivatal Debreczen, Piac-utca 26. 8°, 88 lap, ára izléses fehér papír kötésben 100 korona.

Ifjúsági irodalmunk nem nagy, olyan könyvekben pedig, amelyeket nemcsak felületes szórakozás, hanem lelki épülés és jellembeli erősítés céljából adhatnánk gyermekeink és ifjaink kezébe, valósággal szükségét látunk. Ha másért nem, már ezért is különösen figyelemre méltó a tiszteletes bácsi meséskönyve. Am e külső körülménytől eltekintve, a könyv belső bece a leggazdagabb ifjúsági irodalomnak is értékgyarapodást jelent. Tizenkilenc mese van benne, amelyek mind a gyermek lelki világából vannak merítve, miért is képzeletét leköti, érdeklődését felkelti és játszva vezet el a mese végén levő, önként kifejlő tanuláshoz. Minden mese felett egy rajz-fejléc van s a mese közepén egy-egy illusztráció. Mindegyik kép gondos kidolgozású, több része műremek. Altalában az egész könyv úgy kiállításával, mint tartalmával a legértékesebb vizsgai jutalomkönyvek között első sorban áll. Igen ajánljuk tisztelt Olvasóink szíves figyelmébe.

Kis gazdaságtan. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 6607—1918. sz. körrendelete alapján a III. és IV-ik fiúosztály számára írta Kiss György gyak. isk. tan. Debreczen, 1922. Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatala. Kis 8°, 128 lap. — Ugyanez leányok számára 106 lap. — A két könyv a mai körülmények között, amikor a gazdasági ismeretek általános érdeklődésre tartanak számot, igen aktuális. Szerzőjük a gyakorlatban leszűrt eredményeket adja a kis gyermekek előtt is kellemes formában s e könyvekkel úgy is mint tankönyvekkel, de úgy is, mint népszerű gazdasági olvasmányokkal maradandó és dicséretes sikert ért el. Tanítóknak oktatási kalauzul, a növendékeknek pedig olvasmányul nagyon ajánlatos és hézagpótló munkák ezek, épen ezért felhívjuk rájuk az érdeklődő körök pártoló figyelmét.

Különfélék

Debreczeni lelkipásztor választás. A debreczeni református gyülekezet nagy érdeklődés mellett választotta meg folyó hó 20-án 1154 szavazattal Molnár Ferenc debreczeni hitoktató lelkész lelkipásztorául. Az izgalmassáig fokozódott választást az egyházmegyei választási küldöttségi tagok: Papp Gusztáv hajdusámsoni lelkész, Rózsa Sándor egyházmegyei pénztárnok, dr. Marjay Barna főszolgabíró, dr. Thury László ügyvéd, Márk Endre egyházi h. gondnok nagy tapintattal és pártatlansággal vezették. A lelkészválasztás eredménye széles körben teljes megnyugvást váltott ki, mivel a megválasztott hosszas debreczeni segédlelkészkedése és hitoktatói működése alapján a legszebb reményekre jogosít. Szívvel üdvözljük.

A debreczeni m. kir. Tisza István-tudományegyetem folyó hó 30-án tartja évzáró ünnepségét, még pedig az istentiszteletet 10 órakor a Nagytemplomban, az egyetemi közgyűlést háromnegyed 11 órakor a kollégium dísztermében.

Mr. R. H. Legate, az egyetemi és főiskolai hallgatókat segélyező amerikai mozgalom magyar-

országi vezetője folyó hó 24—26. napjain Debreczenben időzött s a három napon egy-egy előadást tartott, amelyek a jelenvoltakra közvetlenségükkel, elevenségükkel és tartalmasságukkal nagy hatással voltak. Az előadásokat dr. Tankó Béla egyetemi tanár tolmácsolta teljes precizitással.

Korpótlék-nyugták kezelése. A korpótlék meghirdetése kapcsán érthetően ki volt fejezve, de meg a folytonos gyakorlat is úgy hozza magával, hogy a nyugtákat az egyházmegyei pénztárnok urak gyűjtik össze, s küldik be a pénztárhoz. Ennek ellenére sok helyről közvetlenül ide érkezik a korpótlék-nyugta. Ezzel nemcsak kikerülhető munkát okoznak a nt. lelkész urak a pénztári hivatalnak, hanem sok po-taköltséget is azon kívül, hogy emiatt késedelem áll be az illetmény szétküldésében. Ezen a helyen is kérve-kérjük a nt. lelkész urakat, hogy méltóztassanak a hirdető közleményt figyelmesen átolvasni, s az eddigi gyakorlatra tekintettel lenni. *Egyházkerületi pénztári hivatal.*

A királyhágómelléki egyházkerületben az érmelléki egyházmegye április 25. és 26. napjain, a nagykarolyi május 3-án tartotta rendes tavaszi közgyűlését.

Egyházmegyei államsegélyek. Az elmaradt államsegélyek kiosztása tárgyában a főt. egyházkerület legutóbbi közgyűlése véglegesen rendelkezett, s mihelyt a végzés a pénztárhoz megérkezik, a pénztári hivatal szétküldi aláírásra a kiállítandó nyugta szövegét. Az aláírott nyugták a beérkezés szerint lesznek kifizetve. Kívánatos, hogy az új beosztású segélyek nyugtáit (rendes és közigazgatási államsegély) az első alkalommal a nagytiszt. esperes urak írják alá, a nyugta beküldésekor jelezni méltóztatnának, hogy a pénzt hova küldjük? Amennyiben egyes egyházmegyékről némely köztartozás (parochialis könyvtári díj, konventi jegyzőkönyvek ára stb.) nem folyt volna még be: költségkímélés céljából ezek a tartozások az államsegélyekből lesznek elszámolva. Ezért a konventi jegyzőkönyvek árát célszerű lesz beszédni ugyan az egyházmegyei pénztárnok uraknak, de annak ide való beküldését mellőzhetik. *Rózsa Sándor,* egyházkerületi pénztárnok.

A nyírlövői református egyház szépen sikerült műsorral egybekötött táncmulatságot rendezett f. hó 14-én, vasárnapon saját pénztára javára. Az estély tiszta jövedelme 10,000 K volt. Az estély oroszlánrésze Veressné Főző Erzsébet tanítónőt illeti, ki kedves fordulatokkal írott, ügyes technikával rendezett látványos szindarabokat adott elő az iskola növendékeivel. A felnőttekkel Veress Sándor lelkész pompás hatású színjátékot tanított be. Az érdeklődés oly nagy volt, hogy az előadást meg kellett ismételni. A nyírlövői egyház életében ezen jótékony célú estély mindig emlékezetes lesz.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1619—1922. sz.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A kebelbeli összes lelkésztestvérekkel leendő közlés kérésével közlöm a 94—1922. sz. alatt hozott közgyűlési határozatot a következőkben:

„Miután a konfirmációi oktatás az ígehirdetéssel kapcsolatos legszebb feladata és kötelessége a lelkészeknek, egyházkerületi közgyűlésünk kimondja, hogy a konfirmandusoktól vagy ezek szüleitől, díjat szedni nem enged s az espereseket felhívja, hogy a törvény ama rendelkezésének, hogy a konfirmációt minden egyházban a lelkész (s.-lelkész, hitoktató lelkész) maga tanítsa, feltétlenül szerezenek érvényt.“

Debreczen, 1922 május 27.

Atyafiságos szeretettel:

Kliss Ferenc,
püspök-helyettes.

Pályázat.

A debreczeni református tanítóképző-intézet előjárósága pályázatot hirdet egy rajztanári és egy torna-slőjdtanári rendes állásra. Pályázhatnak: 1. tanítóképző-intézeti, 2. középiskolai tanári oklevéllel bíró református tanárok. Menekülők megfelelő figyelemben részesülnek. Évi javadalmazás: 2400 korona alapfizetés, melynek fokozatos emelkedését a 46,147—1909. sz. miniszteri rendelet biztosítja; öt 200 K-ás ötödéves korpótlék és az állami tisztviselőkre megszabott lakáspénz; háborús, drágasági és rendkívüli segélyt, a megfelelő természetbeli járandóságokat az állam adja.

Pályázati mellékletek: Keresztlevél, érettségi bizonyítvány, vagy tanítói oklevél, tanári oklevél, az előbbi alkalmazásokról szóló bizonyítványok, a katonai kötelezettség, a forradalmak és a megszállítás ideje alatt tanusított magatartás igazolása, közhatósági orvosi bizonyítvány pályázónak tanári pályára alkalmas voltáról.

A kérvények a tiszántúli református egyházkerülethez címezve f. év július 15-ig adandók be a református tanítóképző-intézet igazgatóságához. Az állást f. év szeptember 1-én kell elfoglalni, s a tanév folyamán székfoglaló értekezést tartani.

Debreczen, 1922 május 20.

Kliss Ferenc,
püspökhelyettes.

Pályázati hirdetés.

A szatmárnémeti református tanítónőképző-intézet igazgatótanácsa pályázatot hirdet három helyettes tanári állásra.

1. Vallásstanári tanszékre. Pályázhatnak oly lelkészképesítésű okleveles vagy szakvizsgázott, esetleg alapvizsgázott középiskolai tanárok, tanárjelöltek, akiknek egyik szaktárgyuk a történelem-

2. Pedagógiai tanszékre. Pályázhatnak tanító-nőképző-intézeti tanári oklevéllel bírók, másodsorban közpiskolai tanári oklevéllel bírók, kik az ide vonatkozó feltételeknek megfelelnek. (Pedagógiai vizsgálatuk eredménye legalább jó).

3. Rajz-kézimunka tanszékre. Pályázhatnak rajz- és kézimunka tanári oklevéllel bíró nők vagy oklevél nélküliek, kiknek ezen tárgyak tanításában jártasságuk van s kötelezik magukat az oklevél megszerzésére.

Mind három tanszéken a javadalmazás: okleveleseknél havi 500 L alapfizetés, 400 L havi drágasági segély, évi 1400 L lakáspénz, esetleg családi pótlék; oklevél nélkülieknél az alapfizetés havi 450 L, a többi mint az okleveleseknél. (L. az erdélyi ker. ig.-tanács 3638—1921. sz. körlevelét.)

Kötelező óra szám 20 óra hetenként. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Pályázati kérvények a Szatmárnémeti református tanító-nőképző-intézet Igazgatótanácsához címezve az intézet igazgatóságához küldendők a szükséges okmányokkal felszerelve június hó 30-ig. A nem Románia területén szerzett oklevelek nostrifikálандók.

Szatmárnémeti, 1922. évi május hó 20.

Bélteky Lajos,
az ig.-tanács elnöke.

László János,
1—2 h. igazgató.

Benkő Lajos,
ig. tan. elnök.

Márk Imre,
2—2 igazgató.

Pályázati hirdetmény.

A hajdunánási református főgimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet

- egy latin-történet-,
- egy földrajz-természtrajzszakos rendes tanári és
- egy történelem-földrajzszakos helyettes tanári állásra, mely egy év múlva rendes tanárral töltetik be.

A rendes tanárok törzsfizetése a főgimn. pénztárából 2400 K, mely 3600 K-ig emelkedik, 200 koronás ötödéves korpótlék öt ízben, lakáspénz a mindenkori alapfizetés negyedrésze, ezen felül az állami pótlékok. A helyettes tanár összajadalmá 2400 K és az állami pótlékok.

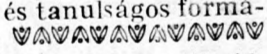
A földrajz-természtrajzszakos tanszékre a ki nevezés joga az államot illeti, ezért a folyamodványok a V. K. Miniszter úrhoz címzendők. Pályázhatnak református vallású tanárok és tanárjelöltek. Menekültek megfelelő figyelemben részesülnek.

A keresztlevéllel, érettségi bizonyítvánnyal, tanári oklevéllel, előbbi alkalmazásokat, katonai viszonyt, a forradalmi időszak alatti magatartást igazoló okmányokkal és orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeket június 20-ig kell benyújtani az igazgatóságához. Az állások szeptember 1-én foglalandók el.

KONFIRMÁCIÓI AJÁNDÉK!

Most jelent meg dr. Erdős Károly

AZ ÉN VALLÁSOM

című könyve, amely a református vallás multját, jelentőségét, hittanát és erkölcstanát, a kálvinizmusnak a magyar nemzetre gyakorolt hatását és jelenlegi helyzetét adja élvezetes, gyönyörködtető és tanulságos formában. A könyv 128 lap terjedelmű 32.-rét formában.

Minden 10-re 1 ingyen példányt adunk.

Legalkalmasabb ajándék minden református egyháztág részére bármely alkalomból.

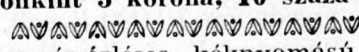
Ára bőrutánzatú papirkötésben, arany nyomással 20 K

Egészvászson kötésben, arany nyomással 25 K

Kiadja a „MÉLIUSZ” KÖNYVKERESKEDÉS DEBRECZEN.

Konfirmációi előkészültre nélkülözhetetlen

A DEBRECZENI KONFIRMÁCIÓI KIS KÁTÉ.

Írta: Nagy István, debreczeni református vallás tanító-lelkész. A mű gyakorlati értékét bizonyítja az, hogy az első kiadás rövid néhány hónap alatt elfogyott. Az ország minden részében nagy sikerrel használják. Terjedelme 16 nyomtatott oldal. — Ára példányonként 5 korona, 10 százalék árengedménnyel, vagy minden 10 példányra egy ingyen példánnyal.

Különösen ajánljuk már a múlt évben nagy feltűnést keltett szép, csinos és ízléses, kényomású, bibliai mondásokkal ellátott

Konfirmációi emléklapot,

melynek ára darabonként K 1.80 és 100 drb rendelésnél K 160.—.

Konfirmáltak anyakönyvi íve. Egy ívre 64 név megy. Ára ívenként 5.— korona.

Megrendelhetők a kiadónál: „MÉLIUSZ” Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházker. könyvkereskedésében Debreczen, Ferenc József-utca (Piac-utca) 26. szám.